

V Bruselu dne 13.5.2016
SWD(2016) 153 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

**Návrhu
SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,**

**kteřou se mění směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s
expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci**

{ COM(2016) 248 final }

{ SWD(2016) 152 final }

Souhrnný přehled

Posouzení dopadů týkající se návrhu směrnice, kterou se mění směrnice o karcinogenech a mutagenech s cílem identifikovat nové „látky vznikající během postupů“ a zavést/přezkoumat závazné limitní hodnoty expozice při práci

A. Potřeba jednat

Proč? Jaký problém je třeba řešit?

Expozice některým chemickým činitelům na pracovišti může způsobit rakovinu, která je nejvýznamnější příčinou úmrtí souvisejících s prací v EU. Aby chránila zaměstnance proti takovýmto rizikům, přijala EU směrnici o karcinogenech a mutagenech, která stanoví kroky, jež je nutno provést za účelem odstranění nebo omezení expozice karcinogenním chemickým látkám, a obsahuje limitní hodnoty expozice při práci. Směrnice o karcinogenech a mutagenech je však zastaralá, neboť nebere v úvahu dostupné vědecké důkazy. Komise provedla vědecké a ekonomické posouzení 25 prioritních chemických činitelů, jejichž působení je vystaveno kolem 20 milionů zaměstnanců v EU. 13 těchto činitelů, pro které jsou vypracovány soubory údajů, je zahrnuto do posouzení dopadů. Členské státy zavedly pro některé z nich limitní hodnoty expozice při práci, ty se však vzájemně velmi liší a někdy jsou nastaveny příliš vysoko na to, aby zaměstnance chránily.

Rakovina jako nemoc z povolání má dalekosáhlý dopad na hospodářství, snižuje nabídku pracovních sil (dočasně nebo trvale), snižuje produktivitu práce a zvyšuje zátěž veřejných financí prostřednictvím veřejných výdajů na zdravotní péči, kterým se lze vyhnout, dávek při invaliditě, předčasných důchodů i dalších dávek. Pro zaměstnance a jejich rodiny znamená rakovina nejen podstatnou ztrátu kvality života, ale i přímé náklady na zdravotní péči a nepřímé ztráty současných i budoucích příjmů. Pro podniky znamená rakovina jako nemoc z povolání náklady na nahrazování zaměstnanců, ztrátu produktivity a nutnost platit vyšší mzdy jako kompenzaci za vyšší pracovní riziko, což ovlivňuje jejich konkurenceschopnost.

Čeho by měla tato iniciativa dosáhnout?

Tato iniciativa sleduje tři cíle:

- snížit expozici zaměstnanců v EU karcinogenním chemickým činitelům při práci,
- zvýšit účinnost rámce EU,
- zajistit větší srozumitelnost a rovnější podmínky pro hospodářské subjekty.

Jakou přidanou hodnotu mají opatření na úrovni EU?

Stávající rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o vnitrostátní limitní hodnoty expozice při práci, neposkytují minimální základ ochrany všech zaměstnanců EU před riziky vyplývajícími z expozice při práci. Stávající situace rovněž vytváří nerovné podmínky pro firmy, neboť firmám působícím v členských státech s limitními hodnotami expozice při práci, které poskytují menší ochranu, umožňuje konkurenční výhodu. Řešení těchto problémů nemůže být uspokojivě dosaženo jen na úrovni členských států, a proto se jeví jako nezbytný krok, který je v souladu s čl. 5 odst. 3 SEU, přijmout za účelem dosažení uvedeného cíle opatření na úrovni EU.

B. Řešení

Jaké legislativní a nelegislativní politické varianty byly zvažovány? Je některá varianta upřednostňována? Proč?

Na základě diskusí se zástupci vědců, zaměstnavatelů, zaměstnanců a členských států byly vypracovány návrhy limitních hodnot expozice při práci pro uvedených 13 chemických činitelů. U většiny z nich byla zvažována také přísnější a méně přísná varianta. U některých látek (např. sloučeniny šestivazného chromu, prach tvrdých dřev a respirabilní krystalický oxid křemičitý) byly identifikovány významnější dopady. U jiných (například 2-nitropropan a akrylamid) se identifikované náklady/přínosy základního scénáře (žádná opatření) a stanovení limitní hodnoty EU téměř shodovaly.

Zákaz karcinogenů na pracovišti byl zvažován, ale byl zamítnut jako nepřiměřený. Ačkoli se nařízení REACH a směrnice CMD vzájemně doplňují, neefektivněji může expozici chemickým karcinogenům na pracovišti regulovat směrnice o karcinogenech a mutagenech. Nastavení limitních hodnot expozice při práci specifických pro jednotlivá odvětví, průmysl nebo užití muselo být zamítnuto vzhledem k tomu, že stávající právní rámec neposkytuje pro taková ustanovení právní základ. Byly zvažovány i nelegislativní politické varianty, jako je například vypracování pokynů a další podpora provádění směrnice o karcinogenech a mutagenech nebo spolehnout se na samoregulaci. Bylo však rozhodnuto, že tato opatření by nebyla sama o sobě schopna podstatně přispět k řešení zjištěných problémů. Právní jistoty pro zúčastněné strany lze nejlépe dosáhnout vytvořením jednoznačného seznamu chemických látek v rámci směrnice o karcinogenech a mutagenech společně s limitními hodnotami expozice při práci, které umožní řízení rizika expozice chemickým karcinogenům při práci.

Kdo podporuje kterou variantu?

Sociální partneři a členské státy, zastoupení v Poradním výboru pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci,

podporují zahrnutí respirabilního krystalického oxidu křemičitého na seznam látek vznikajících během postupů, uvedený ve směrnici o karcinogenech a mutagenech, a přijetí limitních hodnot expozice při práci v jimi doporučené výši. Obecně lze říci, že v případě odlišných názorů se zaměstnanci snažili prosazovat nižší limitní hodnoty expozice při práci (větší ochrana) a zaměstnavatelé hodnoty vyšší (méně nákladné provádění). Zahrnutí respirabilního krystalického oxidu křemičitého na seznam karcinogenů na pracovišti vznikajících během postupů vyvolalo obavy některých průmyslových odvětví jednak ohledně standardu řízení rizik, který by to mohlo mít za následek, a jednak ohledně stigmatizace ekvivalentu hromadných produktů (tj. písku a jiných výrobků z křemene) jako „rakovinotvorných“. Tyto faktory jsou v analýze projednány.

C. Dopady upřednostňované varianty

Má upřednostňovaná varianta výhody? Pokud ano, v čem její hlavní výhody spočívají?

Výhody zvolených variant politiky budou spočívat ve výrazném snížení případů rakoviny a úmrtí souvisejících s prací.

Konzervativní odhad dospěl k závěru, že v důsledku této iniciativy by bylo možno zachránit přibližně 100 000 životů. U zaměstnanců a jejich rodin se omezí snížení kvality života v důsledku rakoviny související s prací. Dojde rovněž k přímým i nepřímým úsporám nákladů na individuální zdravotní péči v souvislosti s rakovinou. Z hlediska systémů sociálního zabezpečení bude přínosem snížení nákladů na léčbu rakoviny spolu se snížením výdajů na související nečinnost / předčasný odchod do důchodu a náhrad za nemoci z povolání. Pro zaměstnavatele bude pravděpodobným přínosem snížení ztrát produktivity vyplývajících z úbytku zaměstnanců v důsledku zdravotních problémů souvisejících s prací a nákladů na jejich nahrazení. Studie provedená pro útvary Komise ukazuje hlavní přínosy očekávané v důsledku zavedení limitních hodnot expozice při práci na 0,1 mg/m³ pro respirabilní krystalický oxid křemičitý a 0,025 mg/m³ pro sloučeniny šestivazného chromu. V případě respirabilního krystalického oxidu křemičitého se očekává, že v průběhu období 2010 až 2069 se podaří předejít přibližně 99 000 případům rakoviny, což odpovídá peněžní hodnotě 34 až 89 miliard EUR. U šestivazného chromu by upřednostňovaná varianta vedla k tomu, že by se ve stejném období podařilo předejít 1 800 případům rakoviny (591 miliónů až 1,7 miliardy EUR). Hlavní peněžní přínosy vyplývající ze zavedení limitních hodnot expozice při práci u varianty zvolené pro ostatní činitele činí 12 až 54 miliónů EUR u prachu tvrdých dřev, 1 až 4 milióny EUR u vinylchloridu, 1,3 až 10,1 miliónu EUR u o-toluidinu, 0,01 až 0,05 miliónu EUR u hydrazinu a 1,1 až 3,4 miliónu EUR u vysokotavných keramických vláken.

Jsou s upřednostňovanou variantou spojeny náklady? Pokud ano, jaké hlavní náklady jsou s ní spojeny?

U některých karcinogenů ovlivní zvolená varianta provozní náklady podniků, které budou nuceny zavést dodatečná ochranná a preventivní opatření. Bude tomu tak zejména v případě sloučenin šestivazného chromu a respirabilního krystalického oxidu křemičitého. V případě respirabilního krystalického oxidu křemičitého jsou náklady na předpokládané investice k dosažení souladu s úrovní expozice 0,1 mg/m³ do roku 2069 odhadovány na 3,5 miliardy EUR. U zbývajících karcinogenů bude dopad na provozní náklady podniků (včetně malých a středních podniků) minimální, protože k zajištění plného souladu budou nutné jen malé úpravy. Balíček zvolených variant nebude rovněž ukládat žádné dodatečné informační povinnosti ani nepovede k nárůstu administrativní zátěže podniků a není pravděpodobné, že by na jeho základě vznikly jakékoli významné environmentální náklady.

Jaké budou dopady na podniky, malé a střední podniky a mikropodniky?

Podniky budou mít prospěch z větší přehlednosti a rovnějších podmínek. Pro řadu činitelů uvedených v tomto posouzení dopadů již existují limitní hodnoty expozice při práci na vnitrostátní úrovni (některé z nich mají v různých členských státech různou hodnotu). Zavedení limitních hodnot expozice při práci stanovených v této iniciativě by nemělo mít žádný dopad na podniky nacházející se v těch členských státech EU, kde jsou vnitrostátní limitní hodnoty expozice při práci buď stejné, nebo nižší (přísnější) než navrhované hodnoty. Pro malé a střední podniky nebyly stanoveny žádné mírnější režimy, protože tyto podniky nejsou osvobozeny od povinností vyplývajících ze směrnice o karcinogenech a mutagenech vzhledem k tomu, že by to vedlo k nerovné ochraně zaměstnanců v závislosti na velikosti firmy. Hlavní dopad v situacích, kdy se očekávají vyšší expozice, se bude týkat malých a středních podniků, kde jsou zaměstnanci vystaveni účinkům respirabilního krystalického oxidu křemičitého a šestivazného chromu.

Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?

Zatímco stávající situace znamená pro zaměstnance značné ekonomické náklady v důsledku jejich expozice nebezpečným látkám, zvolená varianta zmírňuje také „sekundární“ finanční ztráty systémů sociálního zabezpečení členských států. Náklady veřejné správy na administrativu a vymáhání se budou lišit podle aktuálního statusu jednotlivých chemických činitelů v jednotlivých členských státech, ale neměly by být významné. Zavedení limitních hodnot na úrovni EU navíc omezí potřebu, aby členské státy samostatně prováděly vědeckou analýzu.

Očekávají se jiné významné dopady?

Provádění zvolené varianty by mělo pozitivní dopad na hospodářskou soutěž v rámci vnitřního trhu. Limitní hodnoty expozice při práci platné v celé EU pro činitele, jichž se týká tato iniciativa, sníží narušení hospodářské soutěže mezi podniky nacházejícími se v členských státech s odlišnými vnitrostátními limitními hodnotami expozice při práci. Navíc by vzhledem k tomu, že navrhované limitní hodnoty expozice při práci jsou podobné hodnotám převládajícím u většiny obchodních partnerů EU, nemělo dojít k významnému dopadu na vnější konkurenceschopnost podniků v Evropské unii. Dopad na základní práva je pozitivní – zejména co se týče článku 2 (Právo na život) a článku 31 (Právo na slušné a spravedlivé pracovní podmínky respektující zdraví, bezpečnost a důstojnost).

D. Návazná opatření

Kdy bude tato politika přezkoumána?

Účinnost navrhovaného přezkumu směrnice o karcinogenech a mutagenech by byla měřena v rámci příštího hodnocení rámce bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v EU (BOZP), jak je uvedeno v článku 17a směrnice 89/391/EHS. Je třeba poznamenat, že monitorovací a hodnotící mechanismy by mohly být v mezidobí změněny v důsledku průběžného následného hodnocení *acquis* v oblasti BOZP (za období 2007–2012).